

Motion till riksdagen 2025/26:4138

av **Rickard Nordin m.fl. (C)**

med anledning av prop. 2025/26:240 Nya lagar om elsystemet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta omedelbara åtgärder för att påskynda ett fullständigt införande av rollen som leverantör av balanstjänster (balancing service provider, BSP) och tillhörande marknadsmodeller och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Svenska kraftnät i uppdrag att i samverkan med marknadens aktörer skyndsamt utreda och införa åtgärder för att minska den extrema volatiliteten i obalanskostnaderna och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att den kompensationsmodell för efterfrågefleksibilitet som införs inte utgör ett hinder för marknadstillträde och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Svenska kraftnät i uppdrag att ta fram en ersättningsmodell för flexibilitet som underlättar inträde, realiserar den potential som finns samt säkerställer att flexibilitetsleverantören enbart blir ersättningsskyldig för eventuell obalans i den utlovade flexibiliteten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Ny lagstiftning om elsystemet är efterlängtad och behövs för att svara upp på marknadens snabba utveckling och för att kunna leverera till morgondagens behov.

En nationell strategi för att realisera flexibilitet

Flexibilitet i elsystemet är inte längre en nischfråga utan en av de absolut viktigaste förutsättningarna för att klara elektrifieringen. Trots detta saknas en sammanhållen nationell strategi. Dagens regelverk, särskilt elnätsregleringen, premierar fortfarande utbyggnad av nät framför ett smartare och effektivare utnyttjande av befintlig infrastruktur. Detta systemfel måste åtgärdas.

Regeringen bör därför skyndsamt utarbeta en nationell strategi för flexibilitet. Strategin ska inkludera en översyn av elnätsregleringen för att säkerställa att investeringar i smart teknik, digitalisering och flexibilitets tjänster prioriteras. Lokala flexibilitetsmarknader måste ses som ett nyckelverktyg, och regelverken måste utformas för att aktivt främja deras utveckling istället för att motverka dem.

Påskynda införandet av BSP-rollen

En av de största flaskhalsarna för att frigöra potentialen hos tusentals distribuerade resurser – såsom batterier, elbilsaddare och industriprocesser – är den försenade implementeringen av rollen som leverantör av balanstjänster (Balance Service Provider, BSP). Denna roll är en förutsättning för att oberoende aggregatorer ska kunna verka på marknaden och bidra till systembalansen.

Regeringen måste därför vidta omedelbara åtgärder för att säkerställa att Svenska kraftnät och övriga aktörer snabbt får alla nödvändiga system och regelverk på plats för ett fullständigt införande av BSP-rollen i enlighet med EU-rätten.

3. Hantera de skenande obalanskostnaderna

Sedan de nordiska länderna anslutit sig till de europeiska balanseringsplattformarna har obalanskostnaderna på elmarknaden blivit extremt volatila och oförutsägbara. Det är ohållbart att marknadsaktörer som följer sina prognoser drabbas av straffliknande kostnader på grund av systemets utformning.

Regeringen bör därför ge Svenska kraftnät i uppdrag att, i nära samverkan med berörda marknadsaktörer, skyndsamt utreda och införa åtgärder som kan dämpa den extrema volatiliteten och skapa ett mer förutsägbart och stabilt system för balansavräkning.

4. En ändamålsenlig och enkel ersättningsmodell för flexibilitet

Den kompensationsmodell för efterfrågefleksibilitet som Svenska kraftnät föreslagit i sitt regeringsuppdrag (KN2023/03647) kritiserar hårt av branschen. Den riskerar i praktiken att skapa nya hinder och fördröja flexibilitetsutvecklingen.

Detta strider mot EU-direktivets intentioner om att underlätta för nya aktörer.

Regeringen måste säkerställa att den föreslagna modellen inte införs och att det istället införs en modell som är enkel, transparent och inte skapar onödiga trösklar.

Även om regeringens uttalade ambition med propositionens förslag till lagändringar är att tydliggöra marknadsroller och förenkla regelverket, finns det en risk att den nuvarande utformningen leder till motsatt effekt. Särskilt föreligger risken att propositionens förslag till ändringar kommer medföra en otydlig begreppsbildning kring balansansvar och obalanser som inte är förenlig med EU:s elmarknadslagstiftningen.

Detta i sin tur skapar osäkerhet och en ökad komplexitet för aggregatorer som vill verka på den svenska marknaden. Som en följd riskerar förslaget att hämma utvecklingen av aggregerings- och flexibilitetstjänster i Sverige vid en tidpunkt då dessa blir allt viktigare för ett välfungerande kraftsystem i en situation med snabbt ökande elektrifiering och volatila elpriser.

I synnerhet riskerar följande centrala delar av förslaget att skapa komplexitet och oklarheter för marknadsaktörer:

Otydlig begreppsbild avseende det oberoende aggregatorns balansansvar samt vid aktivering av efterfrågefleksibilitet (Demand Response), vilket riskerar stå i strid med europeisk lagstiftning.

De lagförslag som regeringen lagt fram klargör inte att aggregatorer endast är ansvariga för obalanser som uppstår till följd av att de inte fullgör leveransen av efterfrågefleksibilitet i elsystemet som helhet och de föreslagna bestämmelserna i kopplar felaktigt aggregatorns obalansansvar till ”leveranspunkten” i stället för till elsystemet vilket föreskrivs i EU-rätten.

Det riskerar att förta stora delar av de samhällsekonomiska vinster som flexibilitet kan skapa och leder till dyrare elpriser och högre elräkningar för hushåll och företag. Förslaget behöver även justeras ytterligare för att korrekt fastställa omfattning och beräkningsmetod för den ekonomiska ersättning som ska betalas till elleverantörer för kostnader som uppstår vid aktivering av efterfrågefleksibilitet. Svenska kraftnät bör i dessa delar få ett nytt uppdrag att ta fram regelverk inspirerat av länder som Storbritannien och Estland som framgångsrikt integrerar flexibilitet på marknaden.

Rickard Nordin (C)

Anders Ådahl (C)

Catarina Deremar (C)